

Ο περί της Πρόληψης και Αντιμετώπισης της Ενδοσχολικής Βίας Νόμος - Ο ρόλος της Επιτροπής Αγωγής Υγείας και Πρόληψης της Παραβατικότητας

Ν. 185(I) του 2020 και Ν. 100(I) του 2024

Νίκη Νικολαΐδου

Νάσια Τροκκούδη Στεφάνου

Μάρτιος 2025

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ,
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΚΥΠΡΟΥ

Δομή Παρουσίασης

1

Εισαγωγή

2

Ο περί της πρόληψης και αντιμετώπισης της ενδοσχολικής βίας Νόμος

3

Επιτροπή Αγωγής Υγείας και Πρόληψης της Παραβατικότητας - ο ρόλος και η συμβολή της

4

Σχέδιο δράσης για την Αγωγή Υγείας και Πρόληψης της Παραβατικότητας

Ορισμοί

- Βία στο σχολικό πλαίσιο
- Παραβατική συμπεριφορά στο σχολικό περιβάλλον

Η σχολική βία είναι οι πράξεις στο χώρο του σχολείου οι οποίες αφορούν στη χρήση βίας σε οποιαδήποτε της μορφή με στόχο την απειλή, τον εξαναγκασμό, τον εξευτελισμό, την υποταγή ή ακόμα και τον τραυματισμό ατόμου ή ατόμων. Αφορά σε συγκρούσεις μεταξύ ατόμων ή/και συμπλοκές μεταξύ ομάδων καθώς και τους βανδαλισμούς μικρής ή μεγάλης έκτασης.

Η σχολική παραβατικότητα είναι οι πράξεις στο χώρο του σχολείου η οποίες παραβαίνουν τους κανονισμούς του σχολείου με ή χωρίς τη χρήση βίας.

Βία και Παραβατικότητα

- ▶ Η βία και η παραβατικότητα αποτελούν σοβαρό πρόβλημα στο χώρο του σχολείου και τόσο τα ίδια τα περιστατικά όσο και οι συνέπειές τους, επηρεάζουν αρνητικά ολόκληρη τη σχολική κοινότητα. Οι έρευνες έχουν δείξει ότι η βία, ο εκφοβισμός και το ψηλό επίπεδο παραβατικότητας συντελούν άμεσα στα χαμηλά ποσοστά μάθησης, στη μειωμένη αυτοεκτίμηση, στην έλλειψη κινήτρων και προσπάθειας, στην επιδείνωση του φαύλου κύκλου της βίας και στην αύξηση του στρες τόσο των μαθητών όσο και των εκπαιδευτικών.

Τα παιδιά με βίαιη ή / και παραβατική συμπεριφορά συχνά εκδηλώνουν συμπτώματα όπως:

1. Άρνηση συμμόρφωσης στους κανόνες / ανυπακοή προς τους εκπαιδευτικούς
2. Έντονη αρνητική διάθεση να συνυπάρξουν και να συνεργαστούν με άλλους
3. Εκδήλωση έντονης λεκτικής & σωματικής επιθετικότητας σε ανθρώπους (και ζώα) και πρόκληση φθοράς ξένης περιουσίας
4. Αντιδραστικότητα, αγένεια, σαρκασμό και συχνά ψέματα
5. Εμπλοκή σε καυγάδες, εκφοβισμό, κλοπή, εκβιασμό, ακόμα και πειραματισμό ναρκωτικών ουσιών

Σχολική Βία και Παραβατικότητα

- ▶ Έρευνες** επισημαίνουν ότι τα προβλήματα συμπεριφοράς στο σχολείο σχετίζονται σε μεγαλύτερο βαθμό με στοιχεία του κλίματος της σχολικής μονάδας, παρά με χαρακτηριστικά της προσωπικότητας των ατόμων.

** Wang, M. T., & Degol, J. L. (2016). "School climate: A review of the construct, measurement, and impact on student outcomes." Educational Psychology Review - Μελετά το σχολικό κλίμα ως κρίσιμο παράγοντα της σχολικής συμπεριφοράς

Thapa, A., Cohen, J., Guffey, S., & Higgins-D'Alessandro, A. (2013). "A review of school climate research." Review of Educational Research - Συστηματική ανασκόπηση ερευνών που συνδέουν το σχολικό κλίμα με τη συμπεριφορά των μαθητών

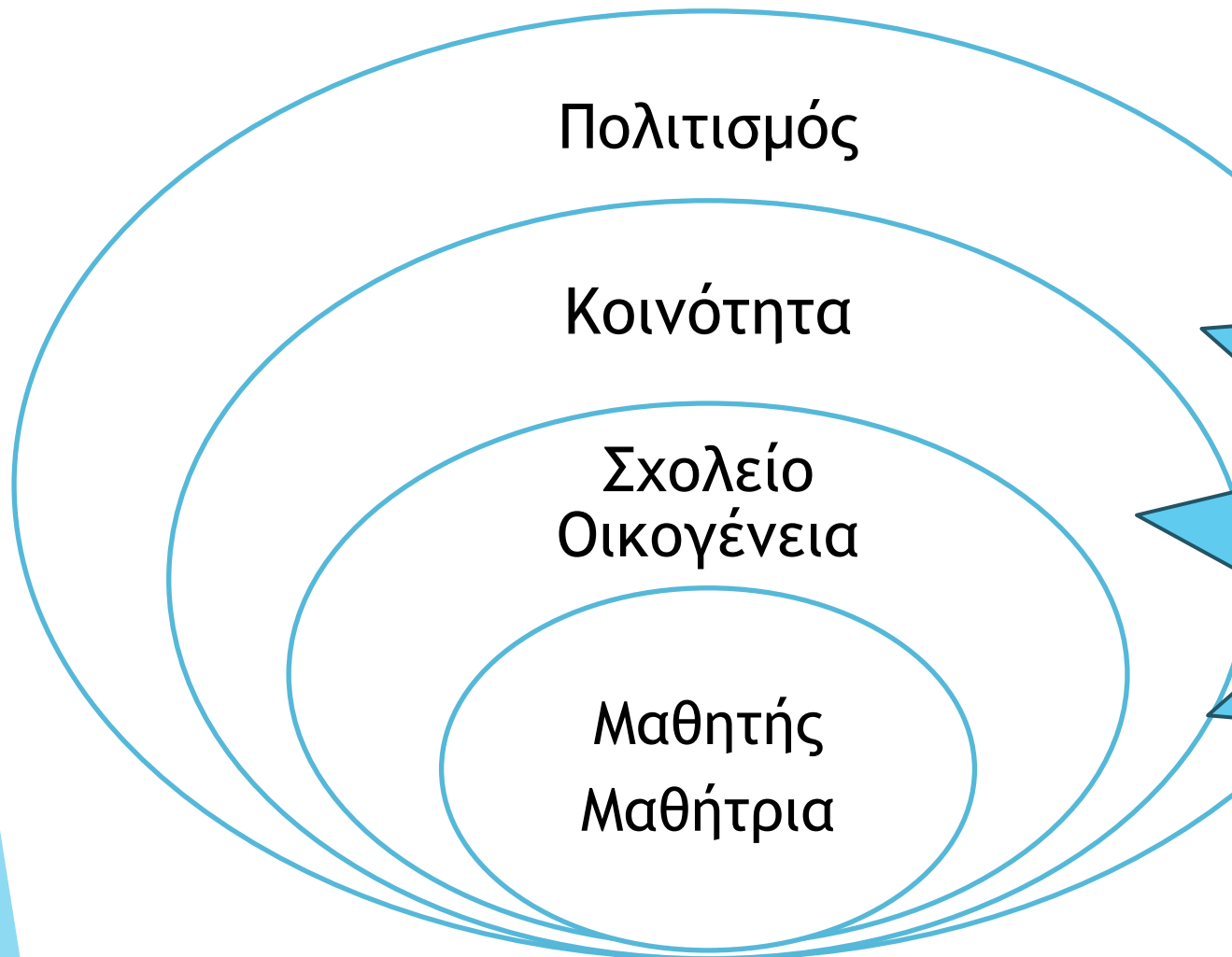
Όταν ένα λουλούδι δεν ανθίζει
διορθώνεις το περιβάλλον
μέσα στο οποίο μεγαλώνει
όχι το λουλούδι.

Alexander Den Heijer

Φίλοι Της Τέχνης
Και Της Φιλοσοφίας

Παράγοντες που επιδρούν στην ανάπτυξη της βίας / επιθετικότητας

Η αντιμετώπιση της
ενδοσχολικής βίας, ως
πολυπαραγοντικό
φαινόμενο, καθιστά
αναγκαία τη συμμετοχή
όλων για την πρόληψη
και αντιμετώπισή του

Fried & Fried (1996)

Πρόληψη και Αντιμετώπιση της Σχολικής Βίας και Παραβατικότητας

Με Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου (1/11/2023), υιοθετούνται μέτρα ολιστικής/συστημικής προσέγγισης για την αντιμετώπιση και πρόληψη της βίας και παραβατικότητας στα σχολεία και στην ευρύτερη κοινότητα

Η εν λόγω Απόφαση προνοεί μέτρα πρόληψης της βίας και παραβατικότητας, στο πλαίσιο του Σχεδίου Βελτίωσης της Σχολικής Μονάδας

Επιμόρφωση εκπαιδευτικών σε θέματα αντιμετώπισης προβλημάτων εκφοβισμού και σχολικής βίας

Ενίσχυση του ρόλου του Υπεύθυνου Τμήματος ως πυρήνα πρόληψης της ενδοσχολικής βίας και παραβατικότητας

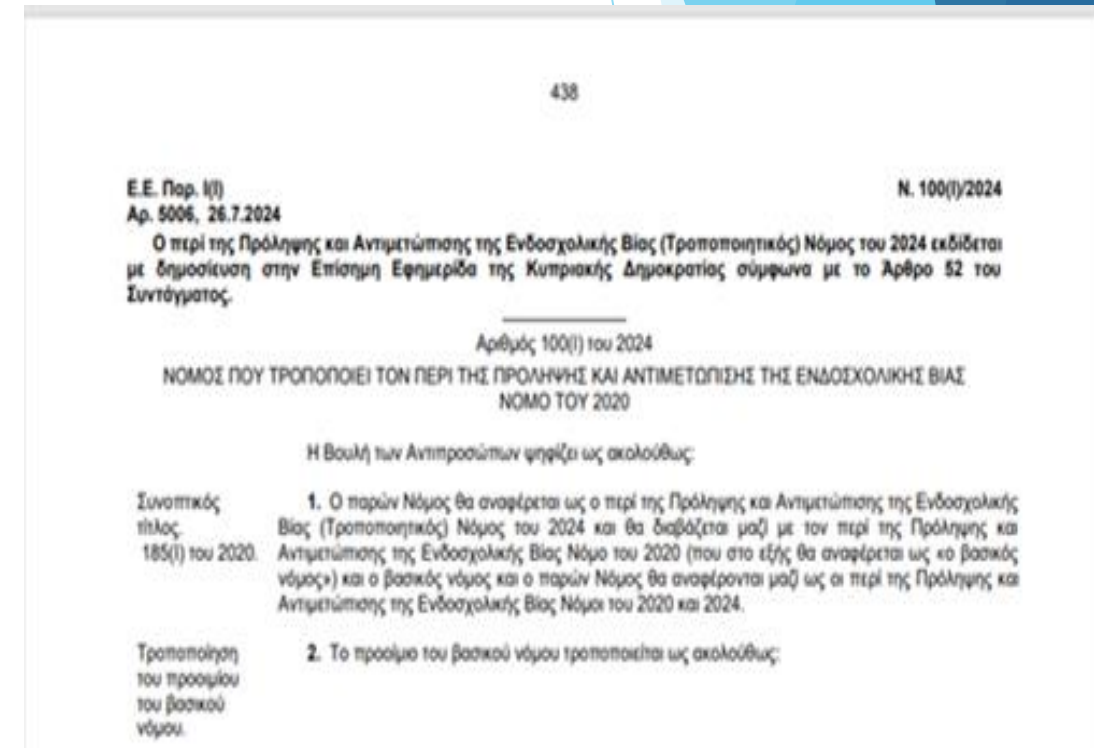
Επιμόρφωση γονέων/κηδεμόνων και ενδυνάμωση της σχέσης σχολείου και οικογένειας με την αξιοποίηση των Συνδέσμων Γονέων/Κηδεμόνων των σχολείων

Πρόληψη και Διαχείριση της Σχολικής Βίας και Παραβατικότητας - Πώς;

- ▶ Ετοιμότητα του σχολείου
- ▶ Γνωστική και συναισθηματική επάρκεια των εκπαιδευτικών σε θέματα ψυχικής και συναισθηματικής υγείας
- ▶ Καλή συνεργασία με εξωτερικούς φορείς / δομές
- ▶ Καλή συνεργασία με γονείς (επαρκή στοιχεία για την οικ. κατάσταση/υγεία των μαθητών)
- ▶ Καλή συνεργασία μεταξύ Διευθυντή-ΒΔ-Συμβούλου-ΕΨ-Εκπαιδευτικών
- ▶ Δραστηριότητες πρόληψης και δράσεις αντιμετώπισης
- ▶ Σχολεία με σαφείς προαποφασισμένους κανόνες

Ο περί της Πρόληψης και Αντιμετώπισης της Ενδοσχολικής Βίας (τροποποιητικός) Νόμος του 2024

- ▶ Με τον Νόμο υιοθετείται ολιστική πολιτική για την πρόληψη και αντιμετώπιση της ενδοσχολικής βίας και θεσμοθετούνται όλες οι αναγκαίες διαδικασίες προς την άμεση υλοποίησή του.
- ▶ Ο παρών Νόμος τέθηκε σε ισχύ την 1η Αυγούστου 2024.

https://sch.cy/mc/387/peri_prolipsis_kai_antimetopisis_endoscholikis_vias_nomoi_2020_2024_eno_poiisi.pdf

Ενδοσχολική Βία - Μορφές

Παραβατική συμπεριφορά (κλοπές, χρήση και κατοχή ουσιών)

Εκφοβισμός (Σχολικός και Διαδικτυακός)

Ρατσιστικές συμπεριφορές (διακρίσεις, έλλειψη σεβασμού ατόμων με αναπηρίες)

Βανδαλισμοί

Επιθετικότητα

Σωματική, λεκτική, ψυχολογική κακοποίηση

Σεξουαλική κακοποίηση

Εμπορία προσώπων

Απόσπασμα από την Ερμηνεία του Νόμου

....καθώς και η βία που παράγεται **εκτός** σχολείου, αλλά μεταφέρεται στο σχολείο, που δυνατόν να επηρεάσει αρνητικά το σχολικό κλίμα.

Επιπτώσεις Ενδοσχολικής Βίας

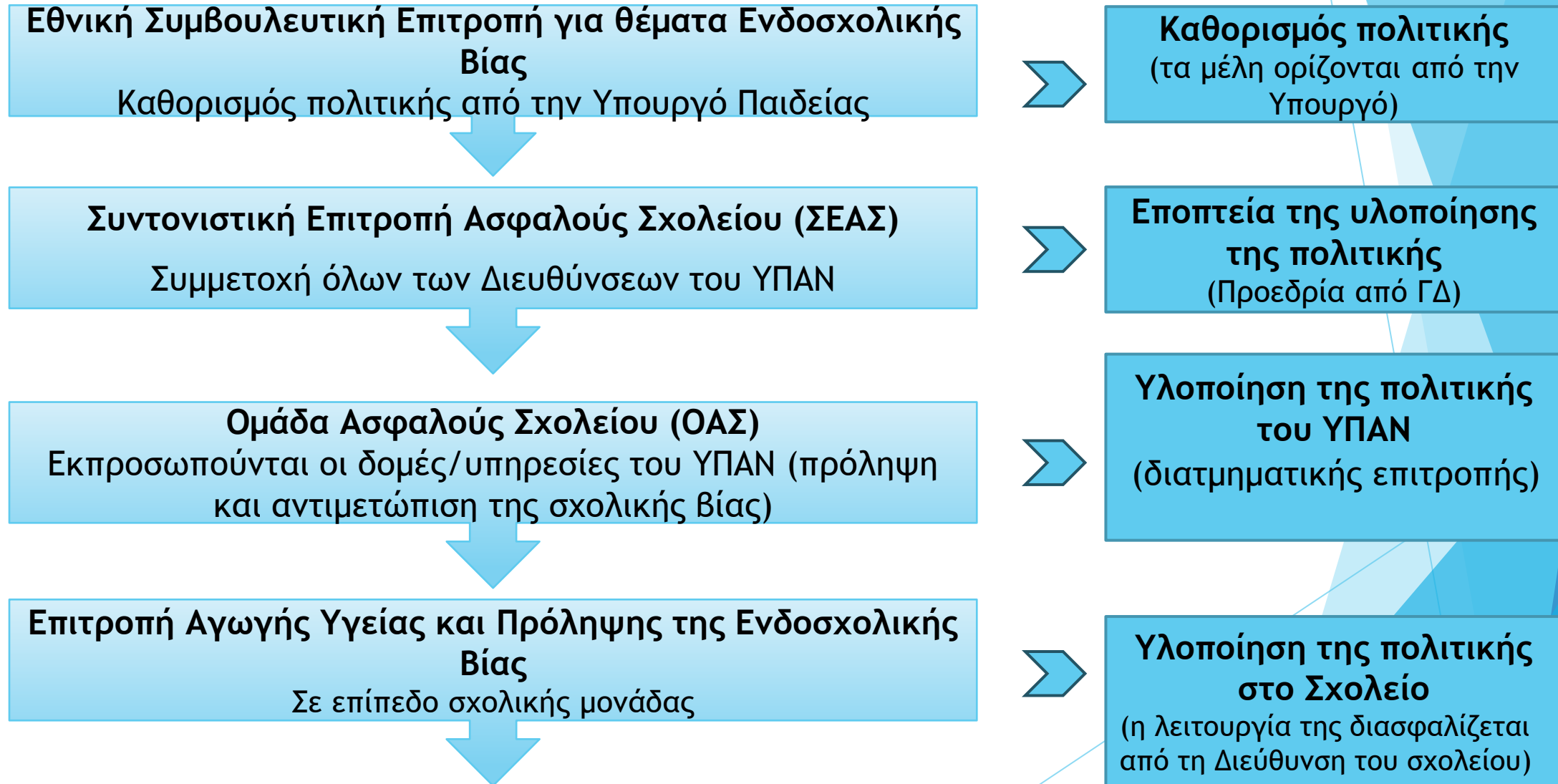
!Επηρεάζει αρνητικά το σχολικό κλίμα, τη σχολική κοινότητα

!Έχει αρνητικές επιπτώσεις στη σωματική και ψυχική υγεία των μελών της

!Δημιουργεί σοβαρά προβλήματα στην εύρυθμη λειτουργία των σχολικών μονάδων

!Έχει ως άμεσο αποτέλεσμα τα χαμηλά επίπεδα μάθησης, τη μειωμένη αυτοεκτίμηση, την έλλειψη κινήτρων και προσπάθειας και την αύξηση του άγχους

Διάγραμμα Νέας Δομής Υπηρεσιών Πρόληψης και Αντιμετώπισης της Βίας και Παραβατικότητας

Ομάδα Ασφαλούς Σχολείου (ΟΑΣ) (Άρθρο 8)

Έχει την ευθύνη για την υλοποίηση της πολιτικής του Υπουργείου για την πρόληψη και αντιμετώπιση της ενδοσχολικής βίας

Διατμηματική Επιτροπή

Υπ. Εκπ. Ψυχολογίας

Υπ. Συμβουλευτικής και
Επαγγελματικής Αγωγής

Επιτ. Αγωγής Υγείας και
Πολιτότητας

Ομάδα Άμεσης Παρέμβασης

Παρατηρητήριο για τη Βία στο
Σχολείο

Επ. Πρόληψης και Καταπολέμησης της
Σεξ. Κακοποίησης Παιδιών

- ▶ Διενέργεια έρευνας και στατιστικής επεξεργασίας δεδομένων, με στόχο την καταγραφή και την αξιολόγηση του φαινομένου της ενδοσχολικής βίας, καθώς και τη μέτρηση της ποιότητας του σχολικού κλίματος.
- ▶ Συμμετοχή στην ανάπτυξη στρατηγικού σχεδιασμού - εφαρμογή της πολιτικής και συντονισμός της υλοποίησης της Εθνικής Στρατηγικής για την Πρόληψη και Διαχείριση της Βίας στο Σχολείο.
- ▶ Συμμετοχή στις σχετικές Εθνικές Στρατηγικές, στις οποίες εμπλέκεται το Υπουργείο.
- ▶ Ετοιμασία ετήσιας αναλυτικής έκθεσης και περίληψη αυτής - Δημοσίευση στο τέλος κάθε σχολικού έτους, για τα επίπεδα της ενδοσχολικής βίας παγκύπρια και εισηγήσεις για την περαιτέρω αντιμετώπιση του φαινομένου.

Αρμοδιότητες
Ομάδας
Ασφαλούς
Σχολείου
(Άρθρο 10)

Αρμοδιότητες Ομάδας Ασφαλούς Σχολείου (Άρθρο 10)

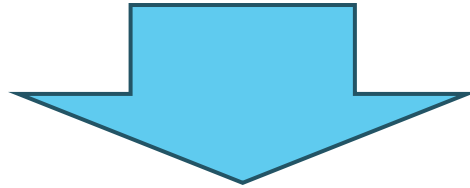
Συγκεκριμένα, το άρθρο 10 παράγραφος (γ) του νόμου προνοεί τη διενέργεια έρευνας και στατιστικής επεξεργασίας δεδομένων, με στόχο την καταγραφή και την αξιολόγηση του φαινομένου της ενδοσχολικής βίας, ώστε αυτά να αξιοποιούνται για την χάραξη της πολιτικής του Υπουργείου Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας, καθώς και για την υλοποίηση στοχευμένων δράσεων πρόληψης της βίας.

Εγκύκλιος 15/01/2025 -Καταγραφή
Περιστατικών Ενδοσχολικής Βίας
<https://enimerosi.moec.gov.cy/ypp18021>

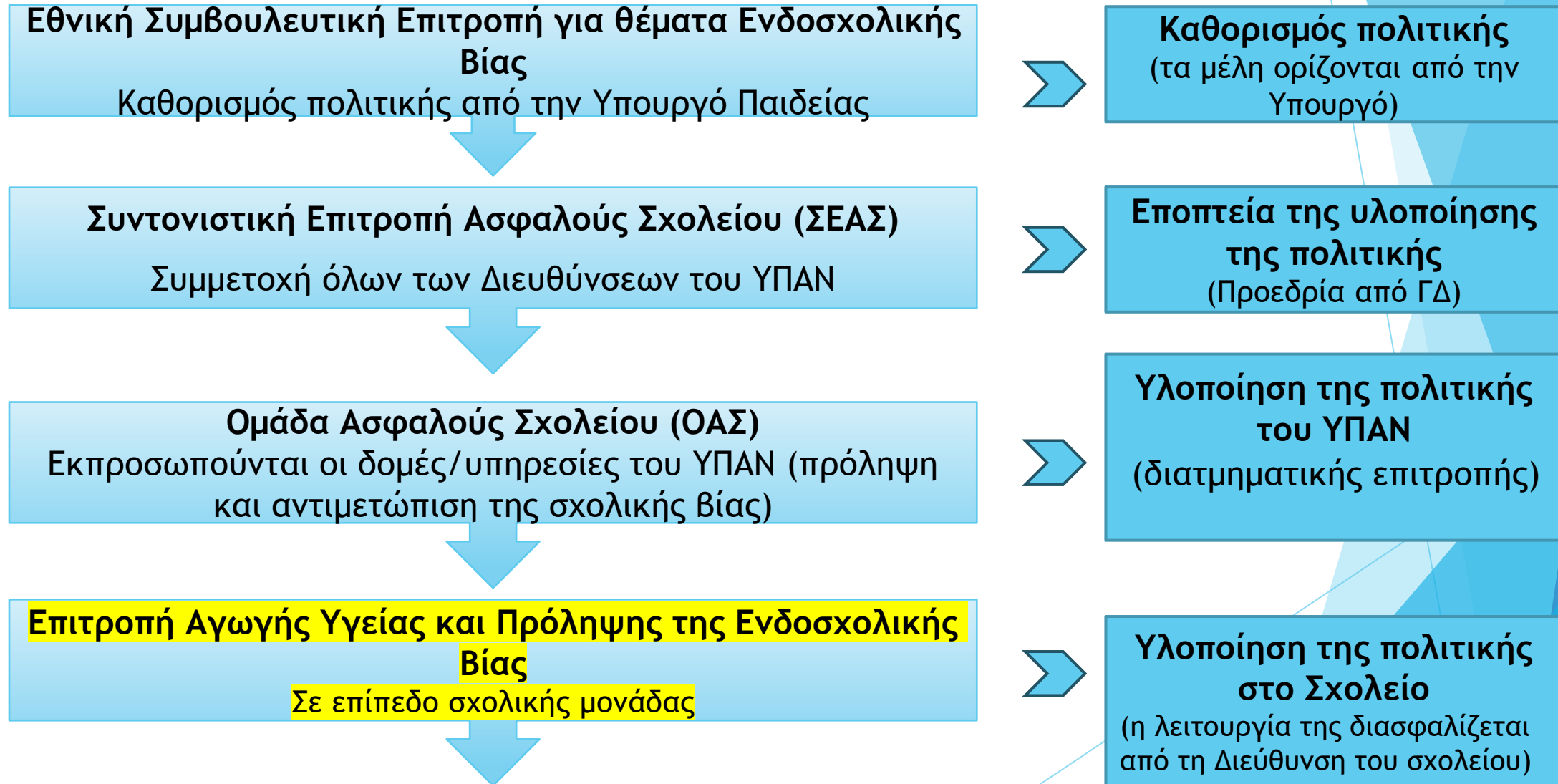
Συνεργασία ΟΑΣ και του σχολείου με φορείς και υπηρεσίες (Άρθρο 11)

- ▶ Καθορίζει τους αρμόδιους επαγγελματίες, φορείς και υπηρεσίες που δύναται να συνεργαστούν τα σχολεία - ευθύνη ελέγχου των αρμοδιοτήτων και καταλληλότητάς τους.
- ▶ Καταρτίζει πίνακα με πληροφορίες που θα αναρτάται στην ιστοσελίδα του ΥΠΑΝ και θα ανανεώνεται σε τακτική βάση.

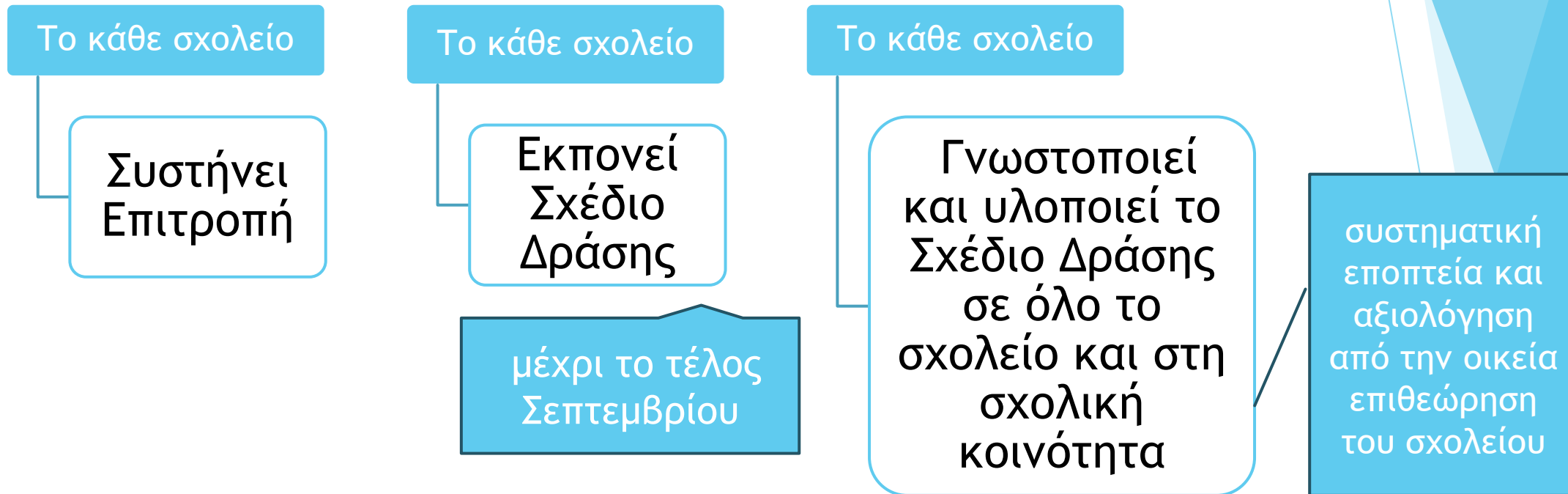

Ανοικτή πρόσκληση υποβολής Προγραμμάτων που άπτονται θεμάτων σχετικών με την πρόληψη και αντιμετώπιση της ενδοσχολικής βίας 19/02/2025
<https://enimerosi.moec.gov.cy/ypp18270>

Διάγραμμα Νέας Δομής Υπηρεσιών Πρόληψης και Αντιμετώπισης της Βίας και Παραβατικότητας

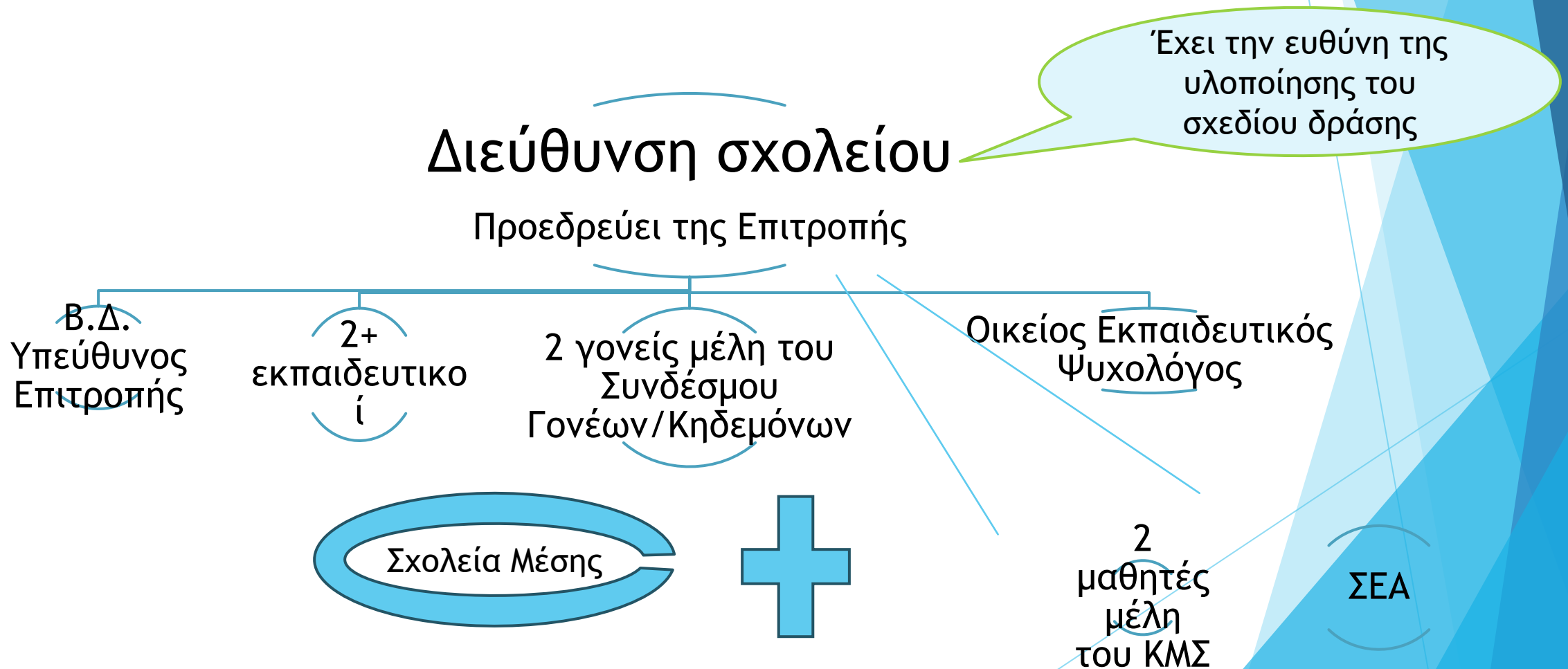

Επιτροπή Αγωγής Υγείας και Πρόληψης της Ενδοσχολικής Βίας (Άρθρο 5)

Άρθρο 4.-(1) Σε κάθε σχολείο στην αρχή κάθε σχολικού έτους συστήνεται, από τον Διευθυντή του σχολείου, Επιτροπή Αγωγής Υγείας και Πρόληψης της Ενδοσχολικής Βίας σύμφωνα με τις πρόνοιες των περί Λειτουργίας των Δημόσιων Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης Κανονισμών και των περί Λειτουργίας των Δημόσιων Σχολείων Δημοτικής Εκπαίδευσης Κανονισμών (εγκύκλιος ΔΔΕ γπρ17303, ημερ. 05/08/2024, Καν. 2 Καν. 19 Καν. 22 (12, 13, 14α).

Σύσταση Επιτροπής Αγωγής Υγείας και Πρόληψης της Ενδοσχολικής Βίας (Άρθρο 5)

Εκπόνηση σχεδίου δράσης του σχολείου για πρόληψη και αντιμετώπιση της ενδοσχολικής βίας, στο πλαίσιο ανοικτού διαλόγου.

Το σχέδιο δράσης πρέπει να περιλαμβάνει:

- ▶ Ενέργειες πρόληψης και αντιμετώπισης όλων των μορφών βίας.
- ▶ Δραστηριότητες ανάπτυξης θετικού σχολικού κλίματος στη βάση των αναγκών της σχολικής μονάδας.
- ▶ Προγράμματα για τη στήριξη και ενδυνάμωση των μαθητών και του προσωπικού.
- ▶ Χρονοδιάγραμμα υλοποίησής τους.
- ▶ Ρόλους και αρμοδιότητες του κάθε εμπλεκομένου και τις συνεργασίες με ειδικούς.
- ▶ Πρωτόκολλο διαχείρισης σχολικών κρίσεων.

Αρμοδιότητες
Επιτροπής
Αγωγής Υγείας
και Πρόληψης
της
Ενδοσχολικής
Βίας (Άρθρο 5)

- ▶ Αξιολόγηση των αναγκών του σχολείου και αναθεώρηση των στόχων/μέτρων.
- ▶ Γνωστοποίηση του σχεδίου δράσης του σχολείου σε όλο το σχολείο και στη σχολική κοινότητα.
- ▶ Ετοιμασία επιμέρους δράσεων για **εξατομικευμένες περιπτώσεις** μαθητών/μαθητριών - εφαρμογή παιδαγωγικών μέτρων.
- ▶ Αξιοποίηση εκπαιδευτικού προσωπικού, ΣΕΑ, οικείου εκπαιδευτικού ψυχολόγου, και/ή άλλων υπηρεσιών (ΥΣΕΑ, ΥΕΨ, ΟΑΣ, κλπ).
- ▶ Παραπομπή μαθητή/μαθήτριας όπου κρίνεται αναγκαίο - με συγκατάθεση των γονέων/κηδεμόνων.
- ▶ Συνεργασία με άλλους φορείς για ενδυνάμωση της σχολικής κοινότητας.

Αρμοδιότητες
Επιτροπής
Αγωγής Υγείας
και Πρόληψης
της
Ενδοσχολικής
Βίας (Άρθρο 6)

Σύνοψη των αλλαγών με βάση τη Νομοθεσία

Όλα τα σχολεία συστήνουν Επιτροπή Αγωγής Υγείας και Πρόληψης της Ενδοσχολικής Βίας

Το Σχέδιο Δράσης πρέπει να είναι έτοιμο μέχρι τέλος Σεπτεμβρίου και πρέπει να κοινοποιείται σε όλη τη σχολική κοινότητα

Τη συστηματική εποπτεία της υλοποίησης του σχεδίου και την αξιολόγησή του αναλαμβάνουν οι οικείοι Επιθεωρητές / Επιθεωρήτριες

Στην Επιτροπή λαμβάνουν μέρος εκπρόσωποι των γονέων/ κηδεμόνων και ο/η οικείος/οικεία Εκπαιδευτική Ψυχολόγος. Στα σχολεία Μέσης Εκπαίδευσης συμμετέχουν και εκπρόσωποι των μαθητών / μαθητριών.

Όλα τα προγράμματα που θα εφαρμόζουν τα σχολεία θα έχουν την έγκριση της ΟΑΣ.

Δημιουργία Επιτροπής και Καταρτισμός Σχεδίου Δράσης για την Αγωγή Υγείας και Πρόληψη της Παραβατικότητας

Εγκύκλιος 30/08/2016

(Αναμένεται σύντομα η ανάρτηση επικαιροποιημένης εγκυκλίου)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α Έντυπο Σχεδίου Δράσης

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β Καλές Πρακτικές Πρόληψης

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ Αξιολόγηση του Σχεδίου Δράσης

<https://enimerosi.moec.gov.cy/ypp4464>

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Αρ. Φακ.: 21.1.03
Αρ. τηλ.: 22809527

30 Αυγούστου 2016

Διευθυντές/ Διευθύντριες
Σχολείων Δημοτικής,
Μέσης και Μέσης Τεχνικής
και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης.

**Θέμα: Δημιουργία Επιτροπής και Καταρτισμός Σχεδίου Δράσης
για την Αγωγή Υγείας και Πρόληψη της Παραβατικότητας**

Σε σχέση με πιο πάνω θέμα, σας υπενθυμίζουμε την ανάγκη σύστασης Επιτροπής Αγωγής Υγείας και Πρόληψης της Παραβατικότητας στο σχολείο σας, η οποία θα έχει την ευθύνη να οργανώνει, να προωθεί και να παρακολουθεί την εφαρμογή Σχεδίου Δράσης Αγωγής Υγείας και Πρόληψης της Παραβατικότητας, με στόχο την ανάπτυξη προληπτικών δράσεων που αφορούν στην παραβατικότητα.

Το Σχέδιο Δράσης είναι σημαντικό να περιλαμβάνει δραστηριότητες των οποίων η

Παράρτημα Β: Καλές Πρακτικές

Δημιουργική
Απασχόληση
Μαθητών/Μαθητριών

Αξιοποίηση
εκπαιδευτικών του
σχολείου

Ενεργός εμπλοκή
παιδιών στη ζωή του
σχολείου

Ενθάρρυνση με κίνητρα
/ επιβράβευση

Μαθητές / Μαθήτριες
υψηλού κινδύνου

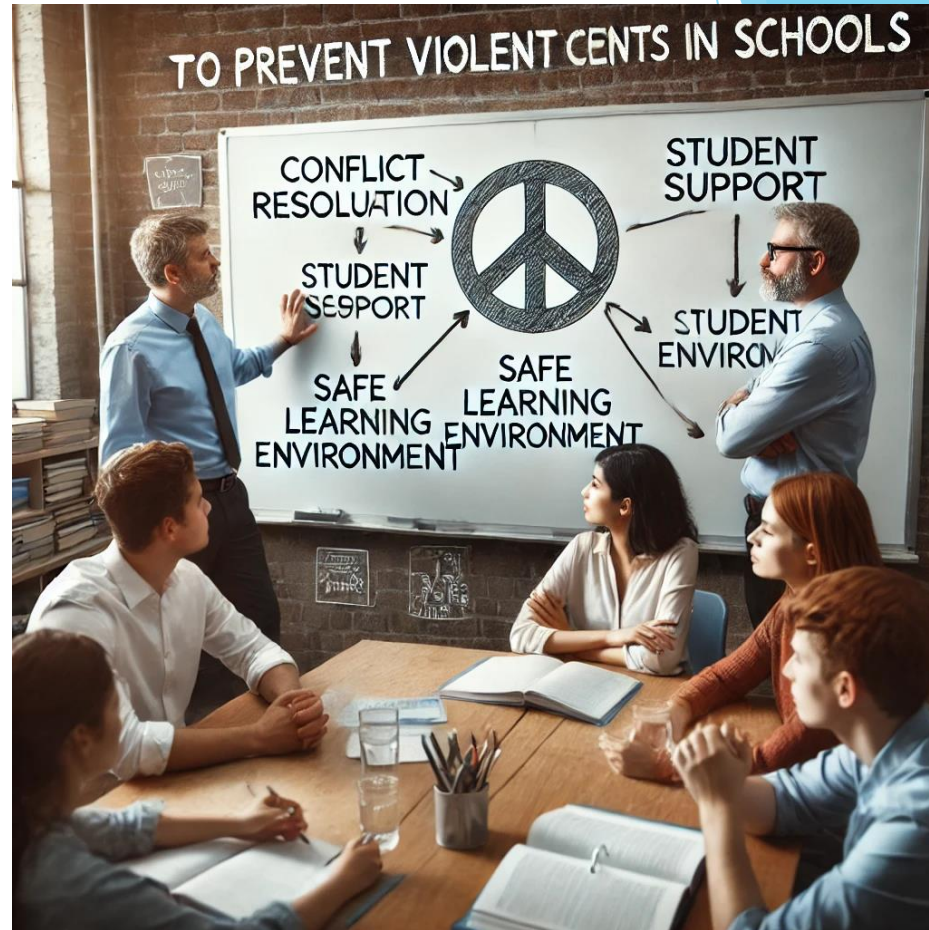
Ενεργός εμπλοκή
γονέων στην
εκπαιδευτική διαδικασία

Συνεργασία σχολείου-
κοινότητας

Στόχος Σχεδίου Δράσης

- ▶ την ενεργό συμμετοχή, συνεργασία ΟΛΩΝ των μελών της σχολικής κοινότητας, για την εκπλήρωση των στόχων του σχεδίου, δίνοντας πάντα τη δυνατότητα αξιολόγησης του αποτελέσματος.
- ▶ Επιτυγχάνεται με σωστό προγραμματισμό λαμβάνοντας υπόψη
 - τις υπάρχουσες συνθήκες
 - τα υπάρχοντα μέσα
 - το ανθρώπινο δυναμικό

"Ένα όνειρο χωρίς σχέδιο είναι απλώς μια ευχή."
Antoine de Saint-Exupéry

Το σχολείο αποτελεί σημαντικό προστατευτικό παράγοντα για τη μείωση του φαινομένου της βίας και της παραβατικότητας και λειτουργεί ως ασπίδα προστασίας μέσα από προγραμματισμό και προώθηση προληπτικών και κοινωνικοπαιδαγωγικών παρεμβάσεων και πρακτικών, προς όφελος όλων των παιδιών.

Οικοσελίδα ► ΠΑ.ΒΙ.Σ.

ΠΑ.ΒΙ.Σ.

Οικοσελίδα
Ιστορικό
Προγράμματα Επιμόρφωσης
Εθνική Στρατηγική
Εκπαιδευτικό και
Επιμορφωτικό Υλικό
Έρευνα
Ανακοινώσεις - Εγκύκλιοι
Επικοινωνία
Σύνδεσμοι
Γραμμές βοήθειας - στήριξης
ΣΕΠ - Καταχώριση
περιστατικών εκφοβισμού

Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο

Οικοσελίδα
Παιδαγωγικό Ινστιτούτο
Τομείς
Προγράμματα - Σεμινάρια
Συνέδρια - Ημερίδες

Παρατηρητήριο για τη Βία στο Σχολείο

Καλωσορίσατε στην Ιστοσελίδα του Παρατηρητηρίου για τη Βία στο Σχολείο (ΠΑ.ΒΙ.Σ.)

Το ΠΑ.ΒΙ.Σ. μέσω των δομών του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου παρέχει στήριξη στις σχολικές μονάδες για εφαρμογή προγραμμάτων, επιμορφώσεων και δράσεων στο πλαίσιο της Εθνικής Στρατηγικής για Πρόληψη και Διαχείριση της Βίας στο Σχολείο.

Σκοπός του ΠΑ.ΒΙ.Σ. είναι η προαγωγή και η διατήρηση ενός ασφαλούς και φιλικού σχολικού περιβάλλοντος για όλα τα μέλη της σχολικής κοινότητας.

Οι όροι εντολής του ΠΑ.ΒΙ.Σ. είναι να:

- Συλλέγει, καταγράφει και αναλύει στοιχεία που αφορούν στην έκταση και στις μορφές της βίας στο σχολείο.
- Συλλέγει ποσοτικά και ποιοτικά δεδομένα αναφορικά με καλές πρακτικές πρόληψης και αντιμετώπισης της παραβατικότητας και της βίας στο σχολείο.
- Προωθεί μία συστηματική συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς και κοινωνικούς εταίρους.
- Καταθέτει εισηγήσεις για καθορισμό πολιτικής που αφορά στην πρόληψη και διαχείριση της βίας στο σχολείο.

Παρατηρητήριο για τη Βία στο Σχολείο

<https://www.pi.ac.cy/pavis>

Email: pavis@cyearn.pi.ac.cy